

2017-2020թթ.

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ
ՓՈՂԵՐԻ ԼՎԱՑՄԱՆ ԵՎ
ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ
ՌԻՍԿԵՐԻ ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ**

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն փաստաթուղթը կազմվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ տարվող պայքարի հարցերով» միջգերատեսչական հանձնաժողովի կողմից մշակված մեթոդաբանությամբ և հաստատվել հանձնաժողովի 2021թ. հոկտեմբերի 18-ին կայացած 36-րդ նիստում:

ԵՐԵՎԱՆ, 2021Թ.

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱԱԾ	ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայություն
ԱԳՆ	ՀՀ արտաքին գործերի նախարարություն
ԱՆ	ՀՀ արդարադատության նախարարություն
ԱՏԳ	Ազատ տնտեսական գոտի
ԱՖ	Ահաբեկչության ֆինանսավորում
ԲԲԸ	Բաց բաժնետիրական ընկերություն
ԳԴ	ՀՀ գլխավոր դատախազության
Գնահատման հաշվետվություն	Եվրոպայի Խորհրդի ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախմբի կողմից ՀՀ փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի համակարգի հինգերորդ փուլի փոխադարձ գնահատման հաշվետվություն (2015թ.)
ԴԴ	ՀՀ դատական դեպարտամենտ
ԵԱՏՄ	Եվրասիական տնտեսական միություն
ԶՈՁ ՏՖ	Զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորում
ԷՆ	ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն
ԼԿՖՎ	ՀՀ կենտրոնական բանկի լիցենզավորման և կորպորատիվ ֆինանսների վարչություն
ԿԲ	ՀՀ կենտրոնական բանկ
ԿԳՀ	Կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ հաշվետվություն
ԿԿՀ	ՀՀ կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով
ՀԿ	Հասարակական կազմակերպություն
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՆԱ	Համախառն ներքին արդյունք
ՀՊՈՒ	Հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրություն

ՀԲԾ	ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության
ՄԱԿ	Միավորված ազգերի կազմակերպություն
Միջգերատեսչական հանձնաժողով	ՀՀ վարչապետի 17.01.2019թ. թիվ 45-Ա որոշմամբ ստեղծված «Փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման դեմ պայքարի հարցերով միջգերատեսչական հանձնաժողով»
ՆԴՄ	Ներքին դիտարկումների մարմին
ՆՈՖԳՏՄ	Նախատեսված ոչ ֆինանսական գործունեության տեսակներ և մասնագիտություններ
ՊԵԿ	ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտե
ՈԱԿ	Ոչ առևտրային կազմակերպություն
ՈՍ	ՀՀ ոստիկանություն
ՌԱԳ	Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերի ազգային գնահատում
Ռիսկահենք վերահսկողության հայեցակարգ	Հայաստանի Հանրապետությունում փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի պահանջներին նախատեսված ոչ ֆինանսական գործունեության տեսակների և մասնագիտությունների համապատասխանության ռիսկահենք վերահսկողության հայեցակարգ
ՍՊԸ	Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն
ՓԲԸ	Փակ բաժնետիրական ընկերություն
ՓԻՕ	Փոխադարձ իրավական օգնության
ՓԼ	Փողերի լվացում
ՔԱՈՒԱ	Քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձ
ՔԴՕ	ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրք
ՔԿ	ՀՀ քննչական կոմիտե

ՔՕ	ՀՀ քրեական օրենսգիրք
Օրենք	«Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» ՀՀ օրենք
ՖԴԿ	ՀՀ կենտրոնական բանկի ֆինանսական դիտարկումների կենտրոն
ՖՀՄ	Ֆինանսական հետախուզության մարմին
ՖՀԿՎ	ՀՀ կենտրոնական բանկի ֆինանսական համակարգի կարգավորման վարչության
ՖՀՄՂԽ	Անկախ պետությունների համագործակցության մասնակից պետությունների ՖՀՄ-ների ղեկավարների խորհուրդ
ՖՆ	ՀՀ ֆինանսների նախարարություն
ՖՎՎ	ՀՀ կենտրոնական բանկի ֆինանսական վերահսկողության վարչության

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱՀԱՆԳՈՒՄՆԵՐ

1. **Համատեքստային գործոնների** վերլուծության հիմնական եզրահանգումները հետևյալն են.
 - 1) Հաշվի առնելով ՀՀ աշխարհագրական տեղակայումը, այդ թվում՝ Ադրբեջանի և Թուրքիայի կողմից Արցախի դեմ 2020թ. սեպտեմբերին սանձազերծված լայնամասշտաբ ագրեսիայի արդյունքում ձևավորված իրողությունները, տարածաշրջանային զարգացումները հնարավոր է բացասաբար ազդեն Հայաստանի ՓԼ/ԱՖ ռիսկայնության վրա: Այդուհանդերձ, սահմանային արդյունավետ հսկողության ռեժիմը զսպում է անդրսահմանային հարաբերություններով պայմանավորված ՓԼ/ԱՖ հնարավոր ռիսկերը:
 - 2) ՀՀ տնտեսական միջավայրն ընդհանուր առմամբ կայուն է, ՀՆԱ-ի և տնտեսական այլ ցուցանիշների մասով տարեցտարի գրանցվում է համաչափ աճ: Աճի միտումը չի պահպանվել միայն 2020թ. պայմանավորված երկու գործոնների՝ համավարակի և ռազմական դրության ազդեցությամբ: ՀՆԱ-ի աճին զուգահեռ գրանցվել է ՀՆԱ-ի նկատմամբ հաշվարկվող ստվերի նվազման միտում՝ կազմելով 12-15%: Ինչ վերաբերում է ԱՏԳ-ներին, դրանց գտնվելու վայրով, մասնակիցների քանակով և շրջանառության ծավալներով պայմանավորված՝ ԱՏԳ-ների գործունեությունը ՓԼ/ԱՖ հայտնի ռիսկերի չի հանգեցնում:
 - 3) Դիտարկվող ժամանակահատվածում անդրսահմանային անկանխիկ ֆինանսական հոսքերը հիմնականում համադրելի են արտաքին առևտրաշրջանառության ցուցանիշների հետ: Կանխիկ դրամական միջոցների արտահանման և ներմուծման հայտարարագրերի քանակը զգալիորեն ավելացել է՝ նպաստելով ստվերի կրճատմանը: Անդրսահմանային բնույթի նախորդող հանցագործությունները որևէ էական ազդեցություն չունեն երկրի ՓԼ/ԱՖ ռիսկայնության վրա:
 - 4) Կոռուպցիայի դեմ պայքարն առաջնային ուղղություն է Հայաստանի քաղաքական ղեկավարության օրակարգում, ինչի մասին վկայում են թե միջազգային կառույցների կողմից տրված գնահատականները, թե ՀՀ պատկան մարմինների ջանքերը՝ ուղղված համապատասխան միջազգային պահանջների, դրանք կյանքի կոչելու համար անհրաժեշտ օրենսդրական ու ինստիտուցիոնալ համակարգի, ներառյալ՝ գործառնական միջոցառումների ներդրմանը: Այնուամենայնիվ, դեռևս առկա են իրականացման ենթակա գործողություններ, որոնք նաև արտացոլված են Հակակոռուպցիոն ռազմավարության գործողությունների ծրագրում՝ հետագա

առաջընթացի ապահովման, միջազգային հանձնարարականներին և առաջավոր փորձին լավագույնս համապատասխանության նպատակով:

- 5) Դիտարկվող ժամանակահատվածում արձանագրվել է ֆինանսական ներառման ցուցանիշների դրական դինամիկա, ինչը հետևանք է բանկերի կողմից սպառողներին անկանխիկ գործարքների լայն տեսականու իրականացման հնարավորության ընձեռման, միջազգային հեղինակավոր հարթակների աշխատանքներին ՀՀ-ի մասնակցության և այլ գործոնների:

2. **ՓԼ սպառնալիքների** վերլուծության հիմնական եզրահանգումները հետևյալն են.

- 1) Հարուցված քրեական գործերի քանակը նախորդ ՌԱԳ-ի նույն ցուցանիշի համեմատ կտրուկ աճել է՝ տարեկան միջինում 60%-ի չափով, կայացված դատավճիռների մասով ընդհանուր առմամբ պահպանվել է տարեկան նույն ցուցանիշը, իսկ ընդհանուր հանցագործությունների կազմում առանձնապես խոշոր չափերով կատարված հանցագործությունների մասնաբաժինը կազմում է շուրջ 11.6%: Հանցագործությունների քանակական ցուցանիշների վերլուծության հիման վրա ըստ խմբերի ՓԼ տեսանկյունից առավել ռիսկային են սեփականության դեմ ուղղված, կոռուպցիոն բնույթի, տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործությունները և կիբեռհանցագործությունները:
- 2) Հանցագործությունների նախաքննության փուլում վերականգնված վնասի և դատավճիռներով արձանագրված հանցավոր գույքի հանրագումարը կազմել է 118.8 միլիարդ ՀՀ դրամ (տարեկան միջինը՝ 29.7 միլիարդ ՀՀ դրամ), ինչը կազմում է երկրի միջին տարեկան ՀՆԱ-ի շուրջ 0.48%-ը: Դատավճիռներով արձանագրված հանցավոր գույքի չափի առումով ՀՀ-ում առավել ռիսկային են առանձնապես խոշոր չափերով խարդախությունը, կազմակերպված խմբի կողմից կատարված ապօրինի ձեռնարկատիրությունը, հարկը, տուրքը կամ պարտադիր այլ վճարը չվճարելը, առանձնապես խոշոր չափերով յուրացնելը կամ վատնելը և պաշտոնեական կեղծիքը:
- 3) ՀՀ-ում վերջին տարիներին լատենտային հանցավորության մակարդակն էական փոփոխությունների չի ենթարկվել՝ բացառությամբ առանձին հանցատեսակների մասով լատենտայնության մակարդակի որոշակի նվազման: Լատենտային հանցավորությունը քանակական տեսանկյունից գնահատվում է շուրջ 55%, իսկ լատենտային հանցավորությամբ պայմանավորված հնարավոր հանցավոր գույքի չբացահայտված մասը փորձագիտական մոտավոր գնահատականներով կարող է կազմել շուրջ 9.1 միլիարդ ՀՀ դրամ (տարեկան միջինը՝ 2.3 միլիարդ ՀՀ դրամ), ինչը կազմում է երկրի միջին տարեկան ՀՆԱ-ի շուրջ 0.037%-ը: Ըստ

հանցագործությունների խմբերի լատենտային հանցավորության գնահատման արդյունքները կիրառվել են ՀՀ-ում ՓԼ համար առավել մեծ սպառնալիք ներկայացնող հանցագործությունների հայտնաբերման համար:

Այսպիսով, հարուցված գործերի և կայացված դատավճիռների, հանցավոր գույքի գնահատված չափի և լատենտային հանցավորության գնահատված մակարդակի վերլուծության արդյունքների համադրմամբ, ՀՀ-ում ՓԼ տեսանկյունից առավել մեծ սպառնալիք ներկայացնում են հետևյալ հանցագործությունները.

- Առանձնապես խոշոր չափերով խարդախությունը (սեփականության դեմ ուղղված հանցագործություն),
- Կազմակերպված խմբի կողմից կատարված ապօրինի ձեռնարկատիրությունը (տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործություն),
- Հարկը, տուրքը կամ պարտադիր այլ վճարը չվճարելը (տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործություն),
- Առանձնապես խոշոր չափերով յուրացնելը կամ վատնելը (սեփականության դեմ ուղղված հանցագործություն),
- Պաշտոնեական կեղծիքը (կոռուպցիոն բնույթի հանցագործություն):

4) Մասնավոր հատվածից, իրավապահ մարմիններից և օտարերկրյա ՖՀՄ-ներից ՖԴԿ-ի ստացած ազդակներում առաջադրված վարկածները բովանդակային առումով համադրելի են թե միմյանց, թե ՖԴԿ-ի կողմից իրավապահ մարմիններին ուղարկված ծանուցումների հետ: Չնայած այն հանգամանքին, որ ՀՀ-ն միջազգային կամ տարածաշրջանային ֆինանսական կենտրոն չէ, ԿԳՀ-ներում ներգրավված միջոցների 57%-ը բաժին է ընկնում անդրսահմանային աղբյուրներին, ինչը վկայում է բարձր ռիսկային իրավիճակներում հաշվետու անձանց կողմից ձեռնարկվող կանխարգելիչ միջոցառումների արդյունավետության մասին:

3. **Ահաբեկչության և ԱՖ սպառնալիքների** վերլուծության հիմնական եզրահանգումները հետևյալն են.

- 1) Դիտարկվող ժամանակահատվածում ՀՀ-ում բացակայել են ահաբեկչության և ԱՖ համար նպաստավոր նախապայմանները.
- 2) Պատկան մարմիններն արդյունավետորեն կանխել են տարածաշրջանից ահաբեկչական կազմակերպությունների հետ առնչություն ունեցող անձանց՝ ՀՀ ներթափանցելու փորձերը.
- 3) Քրեական գործեր են հարուցվել ահաբեկչության նախապատրաստման երկու դեպքով, որոնք իրենց վտանգավորության ու մասշտաբի առումով էական չեն.

- 4) Ռիսկային երկրների հետ ՀՀ առնչությունները, այդ թվում՝ միջազգային փոխանցումների տեսանկյունից, սահմանափակվում են հայկական համայնքների հետ ունեցած բնականոն կապերով.
- 5) Իրականացված վերլուծությունների արդյունքներով ահաբեկչության հետ կապված էական ռիսկեր չեն հայտնաբերվել, իսկ ԱՖ-ի մասով առաջադրված վարկածները հերքվել են:

4. **Իրավական համակարգին** առնչվող ՓԼ/ԱՖ խոցելիությունների վերլուծության հիմնական եզրահանգումները հետևյալն են.

- 1) Ոլորտային օրենսդրության զարգացումները կատարվել են ԵԽ ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախմբի կողմից 2015թ. դեկտեմբերին ընդունված Գնահատման հաշվետվության և դրանով վեր հանված խնդիրների լուծման նպատակով ընդունված միջոցառումների ծրագրի հիման վրա, կատարված փոփոխություններն ավելի են բարելավել ՀՀ համապատասխանությունը ՖԱԹՖ-ի հանձնարարականներին: Այնուամենայնիվ, վիրտուալ ակտիվների և դրանց հետ կապված ծառայություն մատուցող անձանց վերաբերող հանձնարարականի իմպլեմենտացման ուղղությամբ աշխատանքները դեռևս շարունակվում են:
- 2) Նախատեսվում է, որ քաղաքացիաիրավական բռնազանձման ինստիտուտի ներդրումն էական դրական ազդեցություն կունենա ՓԼ/ԱՖ խոցելիությունների մակարդակի նվազեցման վրա, իսկ կանխիկի սահմանափակումը նախատեսող օրենքի ընդունումն ավելի կատարյալ օրենսդրական մեխանիզմներ կապահովի ՓԼ/ԱՖ սպառնալիքների զսպման համար:

5. **Ինստիտուցիոնալ համակարգին** առնչվող ՓԼ/ԱՖ խոցելիությունների վերլուծության հիմնական եզրահանգումները հետևյալն են.

- 1) Ինչպես ՓԼ հատկանիշներով հարուցված բոլոր, այնպես էլ նախորդող հանցագործությունների հատկանիշներով հարուցված խոշոր քրեական գործերում ֆինանսական բաղադրիչի քննությունն իրականացվում է ՖԴԿ-ի ակտիվ մասնակցությամբ և աջակցությամբ: Լինելով ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարը համակարգող ազգային մարմին՝ ՖԴԿ-ն իր շոշափելի ներդրումն ունի այն արդյունքներում, որոնք արձանագրվել են երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի փոխադարձ գնահատումներով և առաջընթացի հաշվետվություններով: Գործունեության բարելավման հետագա ուղղությունների թվում կարելի է նշել գործառնական վերլուծությունների միջին տևողության կրճատումը, իրավապահ մարմինների կողմից հետադարձ կապի ապահովման ինստիտուտի հետագա զարգացումը, թեմատիկ վերլուծությունների

շրջանակի ընդլայնումը, հաշվետու անձանց ուսուցման պարբերականության ավելացումը:

- 2) Էականորեն աճել է հարուցված քրեական գործերի քանակը, ինչով պայմանավորված իրավապահ համակարգի համար գրեթե անհնար է ապահովել դրանց քննության հետ կապված անհրաժեշտ գործընթացները, իսկ արձանագրված ցուցանիշներն էլ անդադար գերբեռնված աշխատանքի արդյունք են: ՓԼ գործերի քննությունը տևում է հիմնականում մինչև 1 տարի: Իրավապահ համակարգում շարունակում է արդիական մնալ իրավասու մարմինների ֆինանսական և տեխնիկական ռեսուրսների, ինչպես նաև գիտելիքների և փորձի ընդլայնման անհրաժեշտությունը, որի ուղղությամբ ձեռնարկվում են միջոցառումներ:
- 3) Դատական համակարգը դիտարկվող ժամանակահատվածում աշխատել է գերբեռնված, ինչի դրսևորումն են եղել գործերի քննության երկար՝ միջինում մինչև 16 ամիս ժամկետները, ինչպես նաև ՓԼ գործերով կայացված դատական ակտերի բեկանման ցուցանիշը: Ըստ այդմ, «Դատական և իրավական բարեփոխումների 2019-2023թթ. ռազմավարությամբ» նախատեսվել և կյանքի են կոչվում ոլորտում առկա խնդիրների լուծումներ:
- 4) Ֆինանսական հաստատությունների վերահսկող մարմինը մի շարք դեպքերում մերժել է ֆինանսական հաստատության լիցենզիայի տրամադրումը, ինչպես նաև կասեցրել է լիցենզիաներ, ինչը վկայում է օրենսդրական պահանջների կիրառման մասին: Բանկերի և ապահովագրական ընկերությունների մասով ներդրվել է ռիսկահենք վերահսկողության համակարգ: Վերահսկողությունը բացահայտել է տարբեր խախտումներ, որոնք հիմնականում բնութագրական են խոցելիության միջին մակարդակի համար, իսկ օրենսդրության պահանջների խախտումներն ունեն նվազման միտում: Այնուամենայնիվ, անհրաժեշտ է ռիսկահենք վերահսկողության համակարգ ներդնել նաև մնացած ֆինանսական հաստատությունների մասով և կատարելագործել պատասխանատվության միջոցների կիրառության ինստիտուտը:
- 5) Կատարվել են խաղային ոլորտի կազմակերպությունների նկատմամբ վերահսկողությունը կարգավորող օրենսդրության փոփոխություններ: Ընդ որում, շուրջ 9 ամիս առկա է եղել օրենսդրական կարգավորման բաց, ինչի հետևանքով ստուգումներ չեն իրականացվել: Այնուամենայնիվ, դիտարկվող ժամանակահատվածում վերահսկողությունը բացահայտել է խախտումներ, որոնք հիմնականում բնութագրական են խոցելիության բարձր մակարդակի համար: Աուդիտորական գործունեության ոլորտում նույնպես տեղի են ունեցել օրենսդրական

փոփոխություններ, սակայն դեռ փաստացի արտաքին գնահատում չի իրականացվում աուդիտորների և աուդիտորական կազմակերպությունների նկատմամբ, քանի որ համապատասխան ընթացակարգերը գտնվում են մշակման փուլում: Դիտարկվող ժամանակահատվածում վերահսկողությունը խոցելիության բարձր մակարդակի համար բնութագրական խախտումներ բացահայտել է միայն 2017թ.-ին: Նոտարների նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող մարմինն արձանագրել է նոտարական գաղտնիքով պայմանավորված վերահսկողության ոչ արդյունավետ լինելը: Նշվածի մասին է վկայում նաև բացահայտված խախտումների չափազանց ցածր ցուցանիշը: Փաստաբանների կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի օրենսդրության խախտումների դեպքեր չեն արձանագրվել՝ չնայած օրենսդրական և այլ խոչընդոտների բացակայությանը: Այլ ոչ ֆինանսական հաստատությունների մասով ՖԴԿ-ն ստուգումներ չի իրականացրել, խախտումներ չեն բացահայտվել, ինչը պայմանավորված է Ռիսկահենք վերահսկողության հայեցակարգի շրջանակներում դրանց գործունեությանն առնչվող ռիսկերի գնահատման արդյունքներով:

6) Տվյալների հավաստիության և օգտագործելիության ոլորտում.

- Դիտարկվող ժամանակահատվածում բոլոր խոշոր կազմակերպությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաստատությունները պարտավոր են եղել հրապարակել տարեկան ֆինանսական հաշվետվություններ, ինչը հիմնականում համապատասխանում է ֆինանսական անադարտության ոլորտում միջազգային լավագույն փորձին: 2020թ. տարեսկզբին ուժի մեջ մտած օրենսդրական փոփոխություններով ընդլայնվել է հաշվետու կազմակերպությունների շրջանակը:
- ՀՊՈԽ-ի պատշաճ իրականացման համար անհրաժեշտ տվյալների աղբյուրները լայնորեն կիրառվում են ֆինանսական հատվածի հիմնական մասնակիցների կողմից, ինչը համահունչ է ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի կենտրոնացումներին: Ֆինանսական հաստատությունների վերահսկողությունը վեր է հանել ՀՊՈԽ-ի պահանջների խախտման դեպքեր, որպիսիք ոչ ֆինանսական հաստատությունների մասով չեն հայտնաբերվել: Ընդհանուր առմամբ, ՀՊՈԽ-ն իրականացվում է հիմնականում արդյունավետ:
- ՖԴԿ-ն հասանելիություն ունի վերլուծությունների համար անհրաժեշտ բոլոր տվյալների շտեմարաններին, դրանց հավաստիության և օգտագործելիության հետ կապված որևէ խնդիրներ առկա չեն:
- Իրավապահ մարմինների հավաստմամբ, ՓԼ գործերի քննությանը խոչընդոտում է քրեադատավարական կարգավիճակ չունեցող անձանց և նրանց հետ

փոխկապակցված իրավաբանական անձանց մասով ֆինանսական գաղտնիքի հասանելիությունը:

- 7) ՖՀՄ-ների միջև համագործակցությունն իրականացվել է հիմնականում առանց խոչընդոտների, հարցումների պատասխանները ստացվել են միջինում մինչև 1 ամսվա ընթացքում: Միաժամանակ, ՓԻՕ հարցումների ոլորտում առկա են բազմաթիվ խնդիրներ, դրանց պատասխանելու միջին ժամկետը 6.5 ամսից ավել է կազմել:
- 8) Ներպետական համագործակցությունն իրականացվում է հիմնականում առանց խոչընդոտների, ՖԴԿ-ի և բոլոր իրավապահ մարմինների միջև առկա է միասնական տեղեկատվական համակարգ, որպիսին առկա չէ իրավապահ մարմինների միջև, ինչը կնպաստեր համագործակցության արդյունավետության բարձրացմանը:
- 9) Ահաբեկչության և ԱՖ կանխարգելման նպատակով ՀՀ-ում իրականացվում են ինչպես ներպետական, այնպես էլ միջազգային՝ բազմակողմ և տարածաշրջանային բնույթի միջոցառումներ, որոնք էապես զսպում են ահաբեկչությանը և ԱՖ-ին առնչվող սպառնալիքների իրացվելու հավանականությունը:

6. **Մասնավոր հատվածին** առնչվող ՓԼ/ԱՖ խոցելիությունների վերլուծության հիմնական եզրահանգումները հետևյալն են.

1) Ֆինանսական հաստատությունների մասով.

- **Հաճախորդների ռիսկ.** Բանկերի ընդհանուր հաճախորդների կազմում բարձր ռիսկային հաճախորդների տեսակարար կշիռը չի գերազանցում 1%-ը: ՀՀ ֆինանսական հաստատությունների հաճախորդների բացարձակ մեծամասնությունը՝ շուրջ 98%-ը ՀՀ ռեզիդենտ ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք են: Ոչ ռեզիդենտ հաճախորդները դիտարկվում են որպես բարձր ռիսկի չափանիշ, որոնց նկատմամբ ձեռնարկվում են հավելյալ պատշաճ ուսումնասիրության միջոցառումներ: Բարձր ռիսկային երկրների ռեզիդենտ անձանց հետ գործարքների տեսակարար կշիռն աննշան է, նրանց հետ առնչությունը և ՀՀ-ի հետ կապը բացատրվում է այդ երկրներում հայկական Սփյուռքի առկայությամբ: Ինչ վերաբերում է օֆշորային երկրների ռեզիդենտ անձանց, դրանց առնչվող ռիսկը կենտրոնացած է փոքրաթիվ բանկերում, որոնց նկատմամբ իրականացվող վերահսկողությունը, ինչպես նաև այդ բանկերում ներդրված՝ ռիսկերի զսպման ներքին մեխանիզմները բավարար են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներն արդյունավետ կերպով իրագործելու համար.

- **Աշխարհագրական ռիսկ.** Թղթակցային հարաբերությունների տեսանկյունից ռիսկերը նվազագույն մակարդակի վրա են՝ հաշվի առնելով թղթակից բանկերի երկրներում ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի արդյունավետ համակարգերի առկայությունը և թղթակից բանկերի հեղինակությունը: Միջազգային փոխանցումների առումով բարձր ռիսկային երկրներ կատարված փոխանցումները փոքրաթիվ են, գերակշիռ ուղղություն չեն կազմում և պայմանավորված են այդ երկրներում հայկական Սփյուռքի առկայությամբ և դրա ներկայացուցիչների՝ ՀՀ-ունեցած տնտեսական շահերով ու անձնական/ բարեկամական կապերով:
- **Պրոդուկտների/ ծառայությունների ռիսկ.** Հաշվի առնելով ՀՀ ֆինանսական համակարգում մատուցվող պրոդուկտների/ ծառայությունների սահմանափակ, հիմնականում դասական տեսականին, ինչպես նաև այդ ծառայությունների մատուցմամբ պայմանավորված հնարավոր ռիսկերի զսպման նպատակով ֆինանսական հաստատությունների կողմից իրականացվող միջոցառումները, դրանց մասով ռիսկերը պատշաճ կերպով բացահայտվում, գնահատվում և զսպվում են:
- **Ներքին հսկողության համակարգ.** Վերլուծության արդյունքները թույլ են տալիս փաստել, որ բանկերում և այլ խոշոր ֆինանսական հաստատություններում, որտեղ կենտրոնացած են ՓԼ/ԱՖ հիմնական ռիսկերը, ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման գործառույթը կորպորատիվ կառավարման լավագույն ստանդարտներին համապատասխան իրականացվում է եռաստիճան համակարգով: Փոքր ֆինանսական հաստատությունների կողմից ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման նպատակով ձեռնարկվող միջոցառումները բավարար են իրենց գործունեությանը բնորոշ ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի զսպման համար:

2) Ոչ ֆինանսական հաստատությունների մասով.

- Ինչպես և նախորդ ՌԱԳ-երով դիտարկված ժամանակահատվածում, ՀՀ-ում խաղատները շահման հավաստագիր չեն տրամադրում, աճել է ինչպես խաղային ոլորտի հաշվետուների կողմից կատարված խոշոր գործարքների, այնպես էլ ՖԴԿ-ին ներկայացվող հաշվետվությունների քանակը և դրանցում ներգրավված միջոցների ծավալը, իսկ օտարերկրյա հաճախորդների քանակը կազմում է 2.5%: Ռիսկահենք վերահսկողության հայեցակարգում ներկայացված տվյալների և վերլուծության արդյունքների համաձայն՝ ՀՀ-ում խաղատներին, ինտերնետ շահումով խաղերին և վիճակախաղերին առնչվող հնարավոր ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը

գտնվում են կառավարելի մակարդակում և չեն կարող ունենալ էական հետևանքներ:

- Անշարժ գույքի գործառնությունների ոլորտում ռիսկերը կայուն են: Անշարժ գույքի առուվաճառքի գործարքներում մասնակիցների գերակշիռ մեծամասնությունը ՀՀ քաղաքացիներ են, ինչն իր հերթին վկայում է այդ գույքի նպատակային օգտագործման մասին: Ոչ ռեզիդենտների ներգրավվածությունն անշարժ գույքի առուվաճառքի գործարքներում էական չէ և բացատրվում է ողջամիտ հանգամանքներով:
 - ՀՀ-ում իրավաբանները, փաստաբանները, հաշվապահները և աուդիտորական ծառայություն իրականացնող անձինք գործնականում աննշան մասնակցություն ունեն կամ ընդհանրապես չեն մասնակցում գործառնությունների այնպիսի տեսակների, որոնց համար ՖԱԹՖ-ի հանձնարարականներով նախատեսված է ՀՊՈՒ-ի, հաշվետվականության և այլ պահանջներ: Փաստաբանների դեպքում առկա է ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների կարգավորման սուբյեկտ դառնալու փոքր հավանականության՝ նաև պայմանավորված գաղտնիքի պահպանման օրենսդրական պահանջով:
 - ՀՀ-ում դիլերության հետ նույնացվող ծառայություններ մատուցվում են հիմնականում ոսկերչական գործունեությամբ զբաղվող անհատների և կազմակերպությունների կողմից՝ ոսկերչական արտադրանքի առուվաճառքի տեսքով, որի դեպքում իրավաբանական անձանց առնչությամբ առկա են կանխիկով գործարքներ կատարելու խիստ սահմանափակումներ: Թանկարժեք մետաղների և քարերի դիլերների՝ ՓԼ/ԱՖ տեսանկյունից ռիսկային գործարքներում ներգրավվածության վերաբերյալ ազդակները գործնականում բացակայում են:
- 3) Չնայած քրեական գործերում հիմնականում ՍՊԸ-ների ներառված լինելու հանգամանքին՝ չկա որևէ հիմք կարծելու, որ առկա են ՍՊԸ-ների կողմից ՓԼ սխեմաներում ներգրավվելու բարենպաստ նախադրյալներ. ավելի հավանական պատճառ է գրանցված իրավաբանական անձանց կազմում ՍՊԸ-ների քանակական գերազանցությունը: Որպես իրավաբանական անձանց խոցելիության հնարավոր պատճառ արձանագրվել են բանկային գաղտնիքի և ՓԲԸ-ների վերաբերյալ ծառայողական տեղեկությունների հասանելիության խիստ կարգավորումը, ինչպես նաև իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկությունների ստուգողական մեխանիզմների ու հանրային վերահսկողության անբավարար մակարդակը:

- 4) ՀՀ-ում բոլոր ՈԱԿ-ները ենթակա են վերահսկողության, երկրում գրանցված ՈԱԿ-ների բացարձակ մեծամասնությունը գործունեություն է ծավալում ՀՀ-ում, շուրջ 65%-ը սպասարկվում է բանկերում, դրանք դիտվում են բարձր ռիսկի չափանիշ, ԱՖ տեսանկյունից ռիսկային երկրների հետ առնչությունները սահմանափակվում են հայկական Սփյուռքի կենտրոններով, այդպիսի երկրների ռեզիդենտների հետ կատարված գործարքներում ներգրավված են փոքրածավալ միջոցներ և, ընդհանուր առմամբ, Հայաստանում ահաբեկչական գործունեության և ԱՖ-ի համար բացակայում են նպաստավոր նախապայմանները:
7. ՓԼ մեթոդների և միտումների վերլուծության եզրահանգմամբ, հարուցված քրեական գործերում և կայացված դատավճիռներում ՓԼ նոր մեթոդներ և միտումներ չեն ուրվագծվում: Այնուամենայնիվ, աճ են գրանցել նոր տեխնոլոգիաների, այդ թվում՝ նոր պրոդուկտների և ծառայությունների մատուցման նոր եղանակների կիրառմամբ նախորդող հանցագործությունները:
8. ՓԼ/ԱՖ սպառնալիքների և խոցելիությունների ամփոփ գնահատականները հետևյալն են.
- ՓԼ սպառնալիքներ՝ միջին (2 միավոր).
 - ԱՖ սպառնալիքներ՝ ցածր (1 միավոր).
 - ՓԼ խոցելիություններ՝ միջին (2 միավոր).
 - ԱՖ խոցելիություններ՝ միջին (2 միավոր):
9. «2017-2020թթ. Հայաստանի Հանրապետությունում փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման ռիսկերի ազգային գնահատման մեթոդաբանության» 30-րդ կետի համաձայն՝ ՓԼ սպառնալիքների և խոցելիությունների գնահատականների համադրման արդյունքում ՓԼ մնացորդային ռիսկը գնահատվում է **միջին**, իսկ ԱՖ սպառնալիքների և խոցելիությունների գնահատականների համադրման արդյունքում ԱՖ մնացորդային ռիսկը գնահատվում է **ցածր**:

